

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
АЙДАР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

дүртенче чакырылыш утыз жиденче утырыш

Айдар авылы

№ 111

01 ноябрь 2024 ел.

«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Теләче авыл
жирлеге» муниципаль берәмлегендә гәвами тыңлауларны оештыру һәм
уздыру тәртибен раслау турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы
Федераль законның 28 статьясы, «Татарстан Республикасы Теләче
муниципаль районы Айдар авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге
Уставының 19 статьясы нигезендә,

каrar итте:

1. «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Айдар авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә гәвами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибен әлеге карарга кушымта нигезендә расларга.
2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Айдар авыл жирлеге Советының 2018 елның 19 сентябрь № 103__ «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районының Айдар авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә гәвами тыңлауларны оештыру һәм уздыру Тәртибе турында» карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштырырга һәм бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну муниципаль берәмлек башлыгына йөкләргә.

Айдар авыл жирлеге башлыгы

Х.Ш. Хәсәншин

**«Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Айдар
авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә гәвами тыңлауларны
оештыру һәм уздыру тәртибе» карарына кушымта**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә Айдар авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларын (алга таба - гәвами тыңлаулар) карау өчен гәвами тыңлаулар оештыру һәм уздыру тәртибен билгели.

1.2. Хокукый акт проекты турында фикер алышуда сайлау хокукына ия жирлек халкы (алга таба - халык) катнаша. Халык тыңлауларында халыкның катнашуы ирекле һәм ихтыярый булып тора.

1.3. Гәвами тыңлаулар нәтижәләре тәкъдим итү характерында.

**2. Гәвами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар яисә
гәвами тыңлаулар уздыру максатлары**

2.1. Гәвами тыңлаулар түбәндәге максатларда үткәрелә:

1) Айдар авыл жирлеге халкы катнашында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу.

2) Айдар авыл жирлегендә яшәүчеләрнең фикерен ачыклау һәм, тиешле карар кабул ителгәндә, Айдар авыл жирлеге жирлегенең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфаи затларының күрсәтелгән фикерен исәпкә алу.

3. Халык тыңлауларына чыгарыла торган сораулар

3.1. Халык тыңлауларына мәжбүри тәртиптә чыгарыла:

1) устав проекты, әлеге уставка өстәлмәләр һәм үзгәрешләр кертү турында депутатлар Советы карарлары, уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Айдар авыл жирлеге Уставы нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) жирлекне үзгөртөп кору мәсьәлэләре.

4. Гәвами тыңлауларны билгеләү

4.1. Гәвами тыңлаулар түбәндәгеләр инициативасы белән уздырыла:

- жирлектә яшәүчеләр;
- Жирлек депутатлары Советы;
- жирлек башлыклары.

4.2. Түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә торган гәвами тыңлаулар:

- жирлекнеә депутатлар Советы яисә халкы, Айдар авыл жирлеге депутатлары Советы карары белән билгеләнә;
- жирлек башлыклары, жирлек башлыгы карары белән билгеләнә.

4.3. Әлеге Тәртипнең 1 бүлегенең 1.3 пунктында күрсәтелгән хокукый актлар проектлары (хокукый актлар) буенча гәвами тыңлаулар билгеләү турындагы карар Теләче авыл жирлеге депутатлары Советы тарафыннан кабул ителә.

4.4. Халыкның гәвами тыңлаулар уздыру турындагы инициативасын (алга таба - халык инициативасы) халыкның инициатив төркеменнән кимендә 10 кеше тәшкил итәргә мөмкин (алга таба - инициатив төркем).

4.5. Инициатив төркем гәвами тыңлауларны уздыруга жирлек депутатлары советына үтенечнамә (алга таба - үтенечнамә) жиберә.

4.5.1. Үтенечнамәдә түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) гәвами тыңлаулар темасы;
- 2) гәвами тыңлаулар үткөрү кирәклеген нигезләү (гәвами тыңлауларга чыгарыла торган теманың актуальлеген);
- 3) фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, яшәү урыны адресы (теркәлү нигезендә), паспортының сериясе, номеры һәм аны биргән органың, инициатив төркем житәкчесенең һәм әгъзаларының исеме күрсәтелеп, аны бирү датасы;
- 4) почта адресы, инициатив төркем житәкчесенең контакт телефоны;
- 5) инициатив төркем каравы буенча башка белешмәләр.

4.5.2. Үтенечнамәгә инициатив төркем житәкчесе һәм әгъзалары имза сала.

4.5.3. Үтенечнамәгә хокукый акт проекты, инициатив төркемнең жыелыш беркетмәсе кушымта итеп бирелергә тиеш, анда гәвами тыңлаулар уздыру инициативасын күрсәтү турында карар кабул ителгән.

4.6. Үтенечнамә инициатив төркем вәкилләре (3 кешедән артмаган) катнашында жирлек депутатлары Советының ачык утырышында, Теләче авыл жирлегә депутатлары советына кергән көннән алып 30 көн эчендә карала

4.7. Үтенечнамәне карау мәсьәләсе буенча депутатлар Советы утырышы датасы, вакыты һәм урыны турындагы мәгълүмат, шулай ук үтенечнамәне карау өчен кирәкле башка мәгълүмат һәм (яисә) документлар (материаллар) инициатив төркем житәкчесенә алдан ук, ләкин күрсәтелгән утырыш көненә кадәр бер атнадан да соңга калмыйча житкерелергә тиеш.

4.8. Инициатив төркем вәкилләре, депутатлар Советы регламенты кысаларында чыгыш ясарга һәм кертелгән үтенечнамә буенча аңлатмалар бирергә хокуклы.

4.9. Жирлек депутатлары Советының үтенечнамәне кире кагу турындагы карары түбәндәге очрақларда кабул ителергә мөмкин:

1) гәвами тыңлауларда фикер алышу өчен тәкъдим ителә торган тема жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр исемлегеннән читкә чыга;

2) инициатив төркем тарафыннан әлегә бүлекнең 4.5 өлешләрендә билгеләнгән таләпләр бозылган.

4.10. Депутатлар Советы тарафыннан үтенечнамәне карау нәтижеләре буенча кабул ителгән карар рәсми рәвештә язма рәвештә инициатив төркем житәкчесенә аны кабул иткән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча житкерелергә тиеш.

4.11. Жирлек башлыгының яисә депутатларның гәвами тыңлаулар билгеләү турында хокукый актында (алга таба - гәвами тыңлаулар билгеләү турындагы карар) түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) гәвами тыңлаулар уздыру темасы;

2) хокукый акт проекты;

3) гәвами тыңлаулар уздыру датасы, вакыты һәм урыны.

4.11.1. Гәвами тыңлауларны билгеләү турындагы карарда кирәк булган очрақта гәвами тыңлауларны оештыру һәм уздыру өчен кирәкле башка мәсьәләләр дә күрсәтелә.

5. Теләче авыл жирлегә Уставы проекты һәм депутатлар Советының Айдар авыл жирлегә Уставына үзгәрешләр кертү турында карары проекты буенча гәвами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре

5.1. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләргә исәпкә алып, гәвами тыңлауларда карала,

Теләче авыл жирлеге уставы белән.

5.2. Устав проекты, Депутатлар Советы нигез итеп алган Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты, Устав проекты, күрсәтелгән карар проекты, шулай ук гражданның устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка житкерү) белән Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы депутатлар Советы утырышында мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, шулай ук Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Устав нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта, Уставка гражданның әлеге норматив хокукый актларга туры килү-килмәве тәртибе бастырылмый.

5.3. Проект буенча гәвами тыңлаулар карар проекты басылып чыкканнан соң 20 көннән дә иртәрәк үткәрелми.

6. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, шулай ук гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибе

6.1. Проект буенча тәкъдимнәр Айдар авыл жирлеге территориясендә даими яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданны тарафыннан кертелергә мөмкин.

6.2. Гражданның проект турында фикер алышуда катнашуы түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

6.2.1. Гражданны тарафыннан проект буенча тәкъдимнәр кертү (язма рәвештә, телефон аша, электрон почта адресы буенча).

6.2.2. Гражданны тарафыннан гәвами тыңлауларда проект турында фикер алышу.

6.3. Гражданны проект рәсми басылып чыккан (игълан ителгән) көннән соң 20 көн эчендә эшче төркеменә проект буенча үз тәкъдимнәрен кертәләр. Шулай ук вакытта түбәндәгеләр күрсәтелә:

- тәкъдим кертә торганның (гражданның) фамилиясе, исеме һәм атасының исеме;

- яшәү урынының адресы (адреслары);

- гражданның (гражданның) контакт телефоны;

- проектка жөмлә тексти абзацка, пунктка, өлешенә, проектынң статьясына сылтама белән;

- тәкъдим (тәкъдим язма рәвештә керсә) кертә торганның (гражданның) шәхси имзасы (имзалары).

6.4. Тәкъдимнәр түбәндәге адрес буенча кабул ителә: Татарстан Республикасы Теләче районы Теләче авылы, Айдар авыл җирлегә, 14.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр;

- телефоннар буенча;

- электрон почта адресы буенча

6.5. Теләче авыл җирлегә депутатлары проекты, карары буенча гражданның тәкъдимнәрен гомумиләштерү өчен эшче төркем төзелә, аның составына Айдар авыл җирлегә башлыгы, депутатлар Советы депутатлары, Айдар авыл җирлегә хакимияте вәкилләре керә.

6.6. Эшче төркемгә кәргән проект буенча гражданның тәкъдимнәре түбәндәге формада мәҗбүри теркәлергә тиеш:

№ т/б	Тәкъдимнәр кәртү инициаторлары (Ф.И.О., контакт телефоны)	Тәкъдим кәртү датасы	Тәкъдимнең эчтәлегә

6.7. Әлегә Нигезләмәнең 6.3 пунктында билгеләнгән вакытта гражданның тәкъдим ителгән проектлары буенча тәкъдимнәре һичшиксез каралырга тиеш. Әлегә тәртиптә каралган таләпләрне һәм срокны бозып тапшырылган проект буенча гражданның тәкъдимнәре каралмый.

6.8. Эш төркеме гражданның проект буенча тәкъдимнәрен кабул итү яки кире кагу турындагы проект буенча алынган тәкъдимнәр буенча бәяләмә һәм тәкъдимнәр әзерли. Күрсәтелгән бәяләмә проект буенча кәргән барлык тәкъдимнәр белән депутатлар Советына аларны карау өчен җибәрелә, ул проект рәсми басылып чыккан (игълан ителгән) көннән алып 30 көннән дә иртәрәк булмаган вакытта уздырыла.

6.9. Проект буенча тәкъдимнәр кәрткән гражданның эш төркеме утырышында катнашырга һәм үз тәкъдимнәре турында фикер алышуда катнашырга хокуклы, моның өчен алар эш төркеменең датасы, вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә.

6.10. Гражданның проект турында гәвами тыңлауларда катнашуы әлегә Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Җирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турындагы хисапны гәвами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

7.1. Җирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында еллык хисап, үзенчәлекләренә исәпкә алып, гәвами тыңлауларда карала,

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, Айдар авыл жирлеге Уставында каралган

7.2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проекты буенча гәвами тыңлаулар Айдар авыл жирлеге администрациясе тарафыннан билгеләнә.

7.3. Жирле бюджетның үтәлеше турында хисап Совет билгеләгән гәвами тыңлауларга чыгарыла.

Жирле бюджет проекты буенча гәвами тыңлаулар билгеләү турындагы карар һәм жирле бюджетның үтәлеше турындагы хисап «Теләче» район газетасында һәм Айдар авыл жирлегенең рәсми сайтында басылып чыга.

7.4. Жирле бюджет проекты буенча һәм аның үтәлеше турындагы еллык хисап буенча гәвами тыңлаулар проект (хисап) басылып чыккан көннән соң 10 көннән дә иртәрәк һәм проектны (хисап) беренче карау көненә кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә.

8. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләне гәвами тыңлауларны уздыру үзенчәлекләре

8.1. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләсе буенча гәвами тыңлаулар "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, Айдар авыл жирлеге Уставында каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып оештырыла һәм уздырыла.

8.2. Гәвами тыңлауларны билгеләү турындагы карар әлеге инициатива буенча вәкиллекле орган фикерен ачыклау өчен муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы инициатива Советка кәргән көннән алып 30 көн эчендә Совет тарафыннан кабул ителә.

Күрсәтелгән карар әлеге тәртиптә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору инициативасы белән бергә бастырып чыгарыла. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә буенча гәвами тыңлаулар аларны үткәрү турында карар басылып чыккан көннән соң 10 көннән дә иртәрәк һәм әлеге мәсьәләне Совет тикшергән көнгә кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча уздырыла.

9. Гәвами тыңлаулар үткәрү.

9.1. Халык тыңлаулары халык тыңлауларына килүчеләр санына бәйсез рәвештә гәвами тыңлаулар билгеләү турындагы карарда күрсәтелгән көнне, вакытта һәм урында үткәрелә.

9.2. Гәвами тыңлаулар үткәрү алдыннан секретарь:

- гәвами тыңлауларга килгән халыкны терки,

аларның яшәу урыннарын (теркәү нигезендә) күрсәтә;

- халыкка тәкъдимнәр һәм искәرمәләр язу кәгазе формасын тарата;
- гәвами тыңлауларда чыгыш ясарга теләк белдергән халык исемлеген төзи;
- башка оештыру мәсьәләләрен хәл итә.

9.3. Гәвами тыңлауларны жирлек башлығы алып бара, ул булмаган очракта - администрация башлығы урынбасары (алга таба - рәислек итүче).

9.4. Рәислек итүче:

- билгеләнгән вакытта гәвами тыңлауларны ача һәм яба;
- доклад өчен гәвами тыңлаулар үткәру инициаторына, шулай ук чират тәртибендә һәм (яисә) заявкалар кәргән саен халыкның сораулары һәм чыгышлары өчен сүз бирә.

9.5. Рәислек итүче чыгыш ясаучыны фикер алышына торган мәсьәләнең асылы турында сөйләргә чакырырга; чыгыш ясаучыга, әгәр ул билгеләнгән вакыт кысаларынан чыкса, кәсәтүдән соң чыгышын өзәргә; чыгыш ясаучыга ул чыгыш ясаганнан соң сораулар бирәргә хокуклы.

9.6. Халык тыңлауларында чыгыш ясау һәм мәсьәләләр рәислек итүчеләргә сүз биргәннән соң гына рәхсәт ителә.

9.7. Гәвами тыңлауларда чыгыш ясаучы әхлаксыз тәртип булдырмакка, гәвами тыңлауларда фикер алышкан сорауларның асылы буенча чыгыш ясарга тиеш.

9.8. Чыгыш вакыты чыгыш ясаучылар санынан һәм гәвами тыңлаулар уздыру өчен бирелгән вакыттан чыгып билгеләнә, әмма бер чыгышка кимендә 5 минут.

9.9. Гәвами тыңлаулар уздырган вакытта гәвами тыңлауларда катнашучылар фикер алыша торган хокукый акт проекты (хокукый акт) буенча үз тәкъдимнәрен һәм искәرمәләрен түбәндәге юллар белән тәкъдим итәргә хокуклы:

- язма тәкъдимнәренә һәм искәرمәләренә гәвами тыңлаулар барышында, фамилиясен, исемен, атасының исемен һәм яшәу урынын күрсәтеп, күрсәтмәләр бирү;

- гәвами тыңлауларда чыгышлар.

9.10. Гәвами тыңлауларда тавыш бирү юлы белән нинди дә булса карарлар кабул ителми.

9.11. Гәвами тыңлаулар үткәру барышында беркетмә алып барыла, ул рәислек итүче тарафынан имзалана.

9.12. Гәвами тыңлаулар беркетмәсендә түбәндәгеләр булырга тиеш:

- 1) гәвами тыңлаулар уздыруның датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр;
- 2) гәвами тыңлауларда катнашучылар саны;
- 3) гәвами тыңлауларда катнашучыларның тәкъдимнәре һәм искәرمәләре, шулай ук, булган очракта, чыгышлары, катнашучыларның сораулары һәм аларга жаваплар;
- 4) гәвами тыңлаулар (рекомендация) нәтижәләре.

9.13. Гәвами тыңлаулар беркетмәсе нигезендә гәвами тыңлаулар уздырган көннән алып 7 көн эчендә секретарь әлегә Нигезләмәгә кушымта нигезендә гәвами тыңлаулар нәтижәләрен рәсмиләштерә (1 кушымта).

9.14. Гәвами тыңлаулар нәтижәләрендә түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:

- 1) гәвами тыңлаулар уздыру турында, гәвами тыңлаулар үткөрү инициаторы турында белешмәләр;
- 2) гәвами тыңлауларга тәкъдим ителгән хокукый акт проекты (хокукый акт) турында, гәвами тыңлауларда катнашучылар саны турында һәм уздыру датасы, урыны турында гомуми белешмәләр;
- 3) гәвами тыңлауларның нәтижәләре әзерләнгән гәвами тыңлаулар беркетмәсе турында белешмәләр;
- 4) хокукый акт проекты (хокукый акт) буенча гәвами тыңлауларда катнашучыларның тәкъдимнәре һәм искәرمәләре саны;
- 5) гәвами тыңлаулар (рекомендация) нәтижәләре.

9.15. Беркетмә һәм гәвами тыңлаулар нәтижәләре депутатлар советына яисә жирлек башлыгына аның инициативасы буенча гәвами тыңлаулар билгеләнгән очракта гәвами тыңлаулар узган көннән алып 7 көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

Беркетмәнең күчермәсе һәм гәвами тыңлаулар нәтижәләре, халык инициативасы буенча гәвами тыңлаулар билгеләнгән очракта, инициатив төркем житәкчесенә жибәрелә.

9.16. Фикер алышу тәмамланган көннән алып бер ай дэвамьнда гәвами тыңлаулар нәтижәләре депутатлар Советы яисә жирлек башлыгы тарафыннан аның инициативасы буенча гәвами тыңлаулар билгеләнгән очракта карала.

Гәвами тыңлаулар нәтижәләрен карау йомгаклары буенча жирлек башлыгының яисә жирлек депутатлары Советының хокукый акты кабул ителергә мөмкин.

10. Йомгаклау нигезләмәләре

10.1. Гәвами тыңлаулар гәвами тыңлауларның нәтижәләрен бастырып чыгару белән тәмамлана.

Гәвами тыңлауларның нәтижәләре мәжбүри рәсми рәвештә үткәремелергә тиеш

гэвами тыңлаулар узган көннөн алып 20 көн эчендә. Гэвами тыңлауларның нәтижеләре шулай ук Интернет челтәрендә урнаштырылырга мөмкин.

10.2. Гэвами тыңлаулар материаллары (гэвами тыңлаулар беркетмәсе, халыкның язма тәкъдимнәре һәм кисәтүләре, гэвами тыңлаулар нәтижеләре һ.б.) һәм депутатлар Советының Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары проекты буенча халыкның тәкъдимнәрен исәпкә алу материаллары (халыкның язма тәкъдимнәре, Регламент буенча комиссия баяләмәсе һ.б.) депутатлар Советында эш башкаруның гамәлдәге кагыйдәләре нигезендә саклана. Күрсәтелгән материаллар танышу өчен мөмкин.

10.3. гэвами тыңлауларны оештыруны һәм уздыруны оештыру-техник тәэмин итү, шулай ук Устав проекты буенча халыкның тәкъдимнәрен исәпкә алу һәм Уставка үзгәрешләр кертү турында депутатлар Советы карары проекты Айдар авыл жирлегә администрациясе гамәлгә ашыра.

10.4. Гэвами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнар, шулай ук Устав проекты буенча халыкның тәкъдимнәрен исәпкә алу һәм Уставка үзгәрешләр кертү турында депутатлар Советы карары проекты буенча чыгымнар муниципаль берәмлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.